LÂP TRÌNH HƯỚNG ĐỐI TƯỢNG VỚI C#

Biên soạn: ThS. Nguyễn Thị Anh Thư

NỘI DUNG

- 1. Tính kế thừa
- 2. Tính đa hình
- 3. Nạp chồng toán tử
- 4. Interface

- Một trong những khái niệm quan trọng nhất trong lập trình hướng đối tượng là Tính kế thừa (Inheritance).
 - Tính kế thừa cho phép chúng ta định nghĩa một lớp trong điều kiện một lớp khác, giúp cho quá trình tạo và duy trì một ứng dụng trở nên dễ dàng hơn.
 - Điều này cũng cung cấp một cơ hội để tái sử dụng tính năng code và thời gian thực thi nhanh hơn.
- Khi tạo một lớp, thay vì viết toàn bộ các thành viên dữ liệu và các hàm thành viên mới, lập trình viên có thể kế thừa các thành viên của một lớp đang tồn tại. Lớp đang tồn tại này được gọi là Base Class lớp cơ sở và lớp mới được xem như là Derived Class lớp thừa kế.

Lớp cơ sở (Base Class) và Lớp thừa kế (Derived Class) trong C#

- Một lớp có thể được kế thừa từ hơn một lớp khác, nghĩa là, nó có thể kế thừa dữ liệu và hàm từ nhiều Lớp hoặc Interface cơ sở.
- Cú pháp để tạo lớp kế thừa trong C# là:

```
<access-specifier> class <base_class>
{
    ...
}
class <derived_class> : <base_class>
{
    ...
}
```

Xét một lớp cơ sở Shape và lớp kế thừa Rectangle

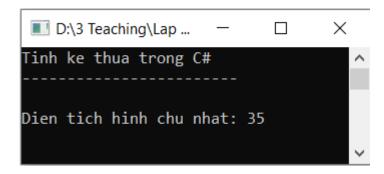
- Tạo 3 lớp có tên lần lượt là Shape, Rectangle, TestCsharp trong đó:
 - Lóp Shape là lóp cơ sở
 - Lớp Rectangle là lớp kế thừa
 - Lớp TestCsharp chứa phương thức main() để thao tác trên đối tượng Rectangle

Lớp Shape là lớp cơ sở, lớp Rectangle là lớp kế thừa.

```
class Shape
    protected int chieu_rong;
    protected int chieu_cao;
    1 reference
    public void setChieuRong(int w)
        chieu_rong = w;
    1 reference
    public void setChieuCao(int h)
        chieu_cao = h;
```

Lóp TestCsharp chứa phương thức main() để thao tác trên đối tượng
 Rectangle

```
public class TestCsharp
   0 references
   public static void Main(string[] args)
       Console.WriteLine("Tinh ke thua trong C#");
       Console.WriteLine("-----\n");
       //tao doi tuong HinhChuNhat
       Rectangle hcn = new Rectangle();
       hcn.setChieuRong(5);
       hcn.setChieuCao(7);
       // in dien tich cua doi tuong.
       Console.WriteLine("Dien tich hinh chu nhat: {0}", hcn.tinhDienTich());
       Console.ReadKey();
```


Khởi tạo Lớp cơ sở (Base Class) trong C#

- Lớp kế thừa (Derived Class) trong C# kế thừa các biến thành viên và các phương thức thành viên từ lớp cơ sở. Vì thế, đối tượng của lớp cha nên được tạo trước khi lớp phụ được tạo.
- Tạo 3 lớp có tên lần lượt là HinhChuNhat, ChiPhiXayDung, TestCsharp như sau:
 - Lóp HinhChuNhat là lóp cơ sở
 - Lóp ChiPhiXayDung kế thừa lớp HinhChuNhat
 - Lóp TestCsharp chứa phương thức main() để thao tác trên đối tượng
 ChiPhiXayDung

 Lóp HinhChuNhat là lóp cơ sở.

```
class HinhChuNhat
    //cac bien thanh vien
    protected double chieu_dai;
    protected double chieu_rong;
    // constructor
    1 reference
    public HinhChuNhat(double 1, double w)
        chieu dai = 1;
        chieu rong = w;
    //phuong thuc
    2 references
    public double tinhDienTich()
        return chieu dai * chieu rong;
    1 reference
    public void Display()
        Console.WriteLine("Chieu dai: {0}", chieu dai);
        Console.WriteLine("Chieu rong: {0}", chieu_rong);
        Console.WriteLine("Dien tich: {0}", tinhDienTich());
```

 Lóp ChiPhiXayDung kế thừa lóp HinhChuNhat

```
class ChiPhiXayDung : HinhChuNhat
    private double cost;
    1 reference
    public ChiPhiXayDung(double 1, double w) : base(1, w)
    1 reference
    public double tinhChiPhi()
        double chi phi;
        chi_phi = tinhDienTich() * 70;
        return chi phi;
    1 reference
    public void hienThiThongTin()
        base.Display();
        Console.WriteLine("Chi phi: {0}", tinhChiPhi());
```

Lớp TestCsharp chứa phương thức main() để thao tác trên đối tượng ChiPhiXayDung.

```
public class TestCsharp
   0 references
   public static void Main(string[] args)
       Console.WriteLine("Tinh ke thua trong C#");
       Console.WriteLine("Khoi tao lop co so");
       Console.WriteLine("-----\n");
       //tao doi tuong ChiPhiXayDung
       ChiPhiXayDung t = new ChiPhiXayDung(4.5, 7.5);
       t.hienThiThongTin();
       Console.ReadLine();
       Console.ReadKey();
```

```
D:\3 Teachi... — X

Tinh ke thua trong C#

Khoi tao lop co so

Chieu dai: 4.5

Chieu rong: 7.5

Dien tich: 33.75

Chi phi: 2362.5
```

Đa kế thừa trong C#

- C# không hỗ trợ đa kế thừa. Tuy nhiên, chúng ta có thể sử dụng **Interface** để triển khai đa kế thừa.
- Ví dụ sau minh họa cách sử dụng **Interface** để triển khai đa kế thừa trong C#:
 - Tạo 3 lớp có tên lần lượt là Shape, HinhChuNhat, TestCsharp.
 - Một interface có tên là ChiPhiSon.

Lóp Shape là lóp cơ sở, interface ChiPhiSon.

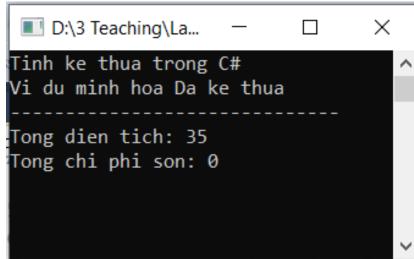
```
class Shape
    protected int chieu_rong;
    protected int chieu_cao;
    1 reference
    public void setChieuRong(int w)
        chieu_rong = w;
    1 reference
    public void setChieuCao(int h)
        chieu cao = h;
```

Lớp HinhChuNhat là lớp kế thừa lớp Shape và interface ChiPhiSon.

```
class HinhChuNhat : Shape, ChiPhiSon
    2 references
    public int tinhDienTich()
        return (chieu rong * chieu cao);
    2 references
    public int tinhChiPhi(int dien tich)
        return dien_tich * 70;
```

Lớp TestCsharp chứa phương thức main() để thao tác trên đối tượng HinhChuNhat.

```
public class TestCsharp
   0 references
   public static void Main(string[] args)
       Console.WriteLine("Tinh ke thua trong C#");
       Console.WriteLine("Vi du minh hoa Da ke thua");
       Console.WriteLine("----");
       //tao doi tuong HinhChuNhat
       HinhChuNhat hcn = new HinhChuNhat();
       int dien tich;
       hcn.setChieuRong(5);
       hcn.setChieuCao(7);
       dien tich = hcn.tinhDienTich();
       // in dien tich va chi phi.
       Console.WriteLine("Tong dien tich: {0}", hcn.tinhDienTich());
       Console.WriteLine("Tong chi phi son: 0", hcn.tinhChiPhi(dien tich));
       Console.ReadLine();
```


Từ polymorphism (tính đa hình) nghĩa là có nhiều hình thái.

- Trong lập trình hướng đối tượng, tính đa hình thường được diễn đạt như là "**một Interface, nhiều hàm**".
- Tính đa hình trong C# có thể là **static** hoặc **dynamic**. Trong đó:
 - Kiểu đa hình static có thể được gọi là đa hình tĩnh.
 - Kiểu đa hình dynamic có thể được gọi là đa hình động.
- Trong đa hình tĩnh, phần phản hồi tới một hàm được xác định tại compile time. Trong khi đó với đa hình động, nó được quyết định tại runtime.

Da hình static trong C#

- •Kỹ thuật liên kết một hàm với một đối tượng trong thời gian biên dịch được gọi là Early Binding. Nó cũng được gọi là Static Binding. C# cung cấp hai kỹ thuật để triển khai đa hình tĩnh. Chúng là:
 - Nap chồng hàm (Function overloading)
 - Nạp chồng toán tử (Operator overloading) bàn luận sau.

Nạp chồng hàm trong C#

- Chúng ta có thể có nhiều định nghĩa cho cùng tên hàm trong cùng một phạm vi.
- •Các định nghĩa này của hàm phải khác nhau: như kiểu hoặc số tham số trong danh sách tham số.
- Trong C#, chúng ta không thể nạp chồng các khai báo hàm mà chỉ khác nhau ở kiểu trả về.

• Ví dụ sau minh họa cách sử dụng hàm **print**() để in các kiểu dữ liệu khác nhau trong C#:

```
■ D:\3 Teaching\Lap trinh ... — X

Tinh da hinh trong C#

------
In so nguyen: 5
In so thuc: 500.263
In chuoi: Hoc C# co ban va nang cao
```

```
public class TestCsharp
    1 reference
    void print(int i)
       Console.WriteLine("In so nguyen: {0}", i);
    1 reference
    void print(double f)
       Console.WriteLine("In so thuc: {0}", f);
   1 reference
    void print(string s)
       Console.WriteLine("In chuoi: {0}", s);
    0 references
    static void Main(string[] args)
       Console.WriteLine("Tinh da hinh trong C#");
        Console.WriteLine("----");
        //tao doi tuong TestCsharp
        TestCsharp p = new TestCsharp();
        // goi ham print()
        p.print(5);
        p.print(500.263);
        p.print("Hoc C# co ban va nang cao");
       Console.ReadKey();
```

Đa hình dynamic trong C#

• C# cho phép tạo các lớp abstract (trừu tượng) được sử dụng để cung cấp trình triển khai cục bộ lớp của một Interface. Trình triển khai (Implementation) được hoàn thành khi một lớp kế thừa kế thừa từ nó. Các lớp Abstract chứa các phương thức abstract, được triển khai bởi lớp kế thừa. Lớp kế thừa này có tính năng chuyên dụng hơn.

• Một số qui tắc về các lớp abstract trong C#:

- Không thể tạo một Instance (sự thể hiện) của một lớp abstract.
- Không thể khai báo một phương thức abstract ở bên ngoài một lớp abstract.

- Ví dụ sau minh họa một lớp abstract trong C#:
 - Tạo 3 lớp có tên lần lượt là Shape, HinhChuNhat, TestCsharp.
 - Lóp Shape là một lớp abstract, Lớp HinhChuNhat là một lớp kế thừa lớp Shape.

```
abstract class Shape
    2 references
    public abstract int tinhDienTich();
3 references
class HinhChuNhat : Shape
    private int chieu dai;
    private int chieu rong;
    1 reference
    public HinhChuNhat(int a = 0, int b = 0)
        chieu dai = a;
        chieu rong = b;
    2 references
    public override int tinhDienTich()
        Console.WriteLine("Dien tich hinh chu nhat:");
        return (chieu rong * chieu dai);
```

Lớp TestCsharp chứa phương thức main() để thao tác trên đối tượng HinhChuNhat.

```
public class TestCsharp
   0 references
                                                           D:\3 Teaching\Lap tri...
                                                                                               X
   static void Main(string[] args)
                                                           Tinh da hinh trong C#
                                                           Vi du minh hoa Da hinh dong
       Console.WriteLine("Tinh da hinh trong C#");
       Console.WriteLine("Vi du minh hoa Da hinh dong");
                                                          Dien tich hinh chu nhat:
       Console.WriteLine("-----
                                                          Dien tich: 70
       HinhChuNhat r = new HinhChuNhat(10, 7);
       double a = r.tinhDienTich();
       Console.WriteLine("Dien tich: {0}", a);
       Console.ReadKey();
```

- Hàm **virtual** trong C# cho phép một hàm được định nghĩa trong một lớp và được triển khai ở lớp kế thừa.
- •Các hàm **virtual** có thể được triển khai một cách khác nhau trong lớp kế thừa khác nhau và việc gọi những hàm này sẽ **được quyết định tại runtime**.
- Đa hình động trong C# được triển khai bởi các lớp abstract và các hàm virtual.

Ví dụ sau minh họa điều này:

- Tạo 5 lớp có tên lần lượt như sau:
 - Lóp Shape: lóp cơ sở
 - Lóp HinhChuNhat: là lóp kế thừa lóp Shape
 - Lớp TamGiac: là lớp kế thừa lớp Shape
 - Lớp HienThiDuLieu: in các dữ liệu
 - Lóp TestCsharp: chứa phương thức main() để thao tác trên các đối tượng

• Lớp Shape: lớp cơ sở. Lớp HinhChuNhat: là lớp kế thừa lớp Shape.

```
class Shape
{
    protected int chieu_rong, chieu_cao;
    2 references
    public Shape(int a = 0, int b = 0)
    {
        chieu_rong = a;
        chieu_cao = b;
    }
    3 references
    public virtual int tinhDienTich()
    {
        Console.WriteLine("Dien tich cua class cha: ");
        return 0;
    }
}
```

Lớp TamGiac: là lớp kế thừa lớp Shape. Lớp HienThiDuLieu: in các dữ liệu.

• Lớp TestCsharp: chứa phương thức main() để thao tác trên các đối tượng.

```
public class TestCsharp
   0 references
   static void Main(string[] args)
       Console.WriteLine("Tinh da hinh trong C#");
       Console.WriteLine("Vi du minh hoa Da hinh dong");
       Console.WriteLine("-----");
       HienThiDuLieu c = new HienThiDuLieu();
       HinhChuNhat r = new HinhChuNhat(10, 7);
       TamGiac t = new TamGiac(10, 5);
       c.hienThiDienTich(r);
       c.hienThiDienTich(t);
       Console.ReadKey();
```

```
■ D:\3 Teaching\Lap trinh tr... — X

Tinh da hinh trong C#

Vi du minh hoa Da hinh dong

Dien tich cua class HinhChuNhat:

Dien tich: 70

Dien tich cua class TamGiac:

Dien tich: 25
```

Operator Overloading là Nạp chồng toán tử

- •Có thể tái định nghĩa hoặc nạp chồng hầu hết các toán tử có sẵn trong C#. Vì thế, một lập trình viên có thể sử dụng các toán tử với các kiểu tự định nghĩa (user-defined).
- •Các toán tử được nạp chồng trong C# là các hàm với các tên đặc biệt: từ khóa operator được theo sau bởi biểu tượng cho toán tử đang được định nghĩa.
- Tương tự như bất kỳ hàm nào khác, **một toán tử được nạp** chồng có một kiểu trả về và một danh sách tham số.

Operator Overloading là Nạp chồng toán tử

• Mỗi loại phép toán sẽ có cách nạp chồng riêng. Tuy nhiên, cú pháp chung là:

```
public static <return_type> operator <operator>(<parameters>) { ... }
```

Các toán tử có thể nạp chồng:

```
+, -, !, ~, ++, -, +, -, *, /, %, ==, !=, <, >, <=, >=
```

Triển khai Nạp chồng toán tử trong C#

- Ví dụ dưới đây minh họa cách triển khai nạp chồng toán tử trong C#:
 - Tạo hai lớp có tên lần lượt là Box, TestCsharp như sau:
 - Lớp Box: chứa các thuộc tính và phương thức.
 - Lớp **TestCsharp**: chứa phương thức **main**() để thao tác trên đối tượng **Box**.

```
class Box
    private double chieu dai;
    private double chieu_rong;
    private double chieu cao;
    3 references
    public double tinhTheTich()
        return chieu dai * chieu rong * chieu cao;
    2 references
    public void setChieuDai(double len)
        chieu dai = len;
    2 references
    public void setChieuRong(double bre)
        chieu rong = bre;
    2 references
    public void setChieuCao(double hei)
        chieu cao = hei;
    // nap chong toan tu + de cong hai doi tuong Box.
    1 reference
    public static Box operator +(Box b, Box c)
        Box box = new Box();
        box.chieu dai = b.chieu dai + c.chieu dai;
        box.chieu_rong = b.chieu_rong + c.chieu_rong;
        box.chieu cao = b.chieu cao + c.chieu cao;
        return box;
```

```
public class TestCsharp
   0 references
   static void Main(string[] args)
       Console.WriteLine("Nap chong toan tu trong C#");
       Console.WriteLine("Vi du minh hoa nap chong toan tu");
       Console.WriteLine("----");
       //tao cac doi tuong Box1, Box2 va Box3
       Box Box1 = new Box();
       Box Box2 = new Box();
       Box Box3 = new Box();
       double the tich = 0.0;
       // nhap thong tin Box1
       Box1.setChieuDai(6.0);
       Box1.setChieuRong(7.0);
       Box1.setChieuCao(5.0);
       // nhap thong tin Box2
       Box2.setChieuDai(12.0);
       Box2.setChieuRong(13.0);
       Box2.setChieuCao(10.0);
       // tinh va hien thi the tich Box1
       the tich = Box1.tinhTheTich();
       Console.WriteLine("The tich cua Box1 la: {0}", the tich);
       // tinh va hien thi the tich Box2
       the tich = Box2.tinhTheTich();
       Console.WriteLine("The tich cua Box2 la: {0}", the_tich);
       // con hai doi tuong
       Box3 = Box1 + Box2;
       // tinh va hien thi the tich Box3
       the tich = Box3.tinhTheTich();
       Console.WriteLine("The tich cua Box3 la: {0}", the_tich);
       Console.ReadKey();
```

Triển khai Nạp chồng toán tử trong C#

- Ví dụ dưới đây minh họa cách triển khai nạp chồng toán tử trong C#:
 - Tạo hai lớp có tên lần lượt là **Box**, **TestCsharp** như sau:
 - Lớp Box: chứa các thuộc tính và phương thức.
 - Lóp TestCsharp: chứa phương thức main() để thao tác trên đối tượng
 Box.

```
D:\3 Teaching\Lap trinh t... — X

Nap chong toan tu trong C#

Vi du minh hoa nap chong toan tu

The tich cua Box1 la: 210

The tich cua Box2 la: 1560

The tich cua Box3 la: 5400
```

- Một Interface được định nghĩa như là một giao ước có tính chất cú pháp (syntactical contract) mà tất cả lớp kế thừa Interface đó nên theo.
- Interface định nghĩa phần "Là gì" của giao ước và các lớp kế thừa định nghĩa phần "Cách nào" của giao ước đó.
- Các Interface chỉ chứa khai báo của các thành viên. Việc định nghĩa các thành viên là trách nhiệm của lớp kế thừa. Nó thường giúp ích trong việc cung cấp một Cấu trúc chuẩn mà các lớp kế thừa nên theo.

Khai báo Interface trong C#

- Các Interface được khai báo bởi sử dụng từ khóa interface trong C#. Nó tương tự như khai báo lớp.
- Theo mặc định, các lệnh **Interface** là **puclic**.
- Ví dụ sau minh họa một khai báo Interface trong C#:

```
public interface ITransactions
{
    // các thành viên của interface
    //các phương thức
    Oreferences
    void hienThiThongTinGiaoDich();
    Oreferences
    double laySoLuong();
}
```

Ví dụ: tạo 2 lớp có tên lần lượt là GiaoDichHangHoa, TestCsharp và một interface có tên là GiaoDich.

```
public interface GiaoDich
{
    // cac thanh vien cua interface
    //cac phuong thuc
    3 references
    void hienThiThongTinGiaoDich();
    2 references
    double laySoLuong();
}
```

```
class GiaoDichHangHoa: GiaoDich
    private string ma_hang_hoa;
    private string ngay;
    private double so_luong;
    0 references
    public GiaoDichHangHoa()
        ma_hang_hoa = " ";
        ngay = " ";
        so luong = 0.0;
    2 references
    public GiaoDichHangHoa(string c, string d, double a)
        ma_hang_hoa = c;
        ngay = d;
        so_luong = a;
    2 references
    public double laySoLuong()
        return so_luong;
    3 references
    public void hienThiThongTinGiaoDich()
        Console.WriteLine("Ma hang hoa: {0}", ma_hang_hoa);
        Console.WriteLine("Ngay giao dich: {0}", ngay);
        Console.WriteLine("So luong: {0}", laySoLuong());
```

• <u>Ví dụ</u>: tạo 2 lớp có tên lần lượt là **GiaoDichHangHoa**, **TestCsharp** và một interface có tên là **GiaoDich**.

```
public class TestCsharp
   0 references
   static void Main(string[] args)
       Console.WriteLine("Interface trong C#");
       Console.WriteLine("Vi du minh hoa interface");
       Console.WriteLine("-----");
       //tao cac doi tuong GiaoDichHangHoa
       GiaoDichHangHoa t1 = new GiaoDichHangHoa("001", "8/10/2012", 78900.00);
       GiaoDichHangHoa t2 = new GiaoDichHangHoa("002", "9/10/2012", 451900.00);
       t1.hienThiThongTinGiaoDich();
       t2.hienThiThongTinGiaoDich();
       Console.ReadKey();
```

```
Interface trong C#

Vi du minh hoa interface

Ma hang hoa: 001

Ngay giao dich: 8/10/2012

So luong: 78900

Ma hang hoa: 002

Ngay giao dich: 9/10/2012

So luong: 451900

-
```

BÀI TẬP 1

- Một đơn vị sản xuất gồm có các cán bộ là công nhân, kỹ sư, nhân viên.
 - Mỗi cán bộ cần quản lý lý các thuộc tính: Họ tên, năm sinh, giới tính, địa chỉ.
 - Các **công nhân** cần quản lý: Bậc (công nhân bậc 3/7, bậc 4/7, ...).
 - Các kỹ sư cần quản lý: Ngành đào tạo.
 - Các nhân viên phục vụ cần quản lý thông tin: công việc.

• Yêu cầu:

- 1. Xây dựng các lớp NhanVien, CongNhan, KySu kế thừa từ lớp CanBo.
- 2. Xây dựng các hàm để truy nhập, hiển thị thông tin và kiểm tra về các thuộc tính của các lớp.
- 3. Xây dựng lớp QLCB cài đặt các phương thức thực hiện các chức năng sau:
 - Nhập thông tin mới cho cán bộ.
 - Tìm kiếm theo họ tên.
 - Hiển thị thông tin về danh sách các cán bộ.
 - Thoát khỏi chương trình.

BÀI TẬP 2

- Một thư viện cần quản lý các tài liệu bao gồm: Sách, Tạp chí, Báo.
 - Mỗi tài liệu có các thuộc tính: Mã tài liệu, Tên nhà xuất bản, Số bản phát hành.
 - Các loại sách cần quản lý: Tên tác giả, số trang.
 - Các tạp chí cần quản lý: Số phát hành, tháng phát hành.
 - Các báo cần quản lý: ngày phát hành.

Yêu cầu:

- 1. Xây dựng các lớp để quản lý các loại tài liệu trên sao cho việc sử dụng lại được nhiều nhất.
- 2. Xây dựng lớp QuanLySach cài đặt các phương thức thực hiện các công việc sau:
 - Nhập thông tin về các tài liệu.
 - Hiển thị thông tin về các tài liệu.
 - Tìm kiếm tài liệu theo loại.
 - Thoát khỏi chương trình.

